

Chronicon chronicorum ecclesiastico-politicum

ex huius superiorisque aetatis scriptoribus concinnatum ; qua non modo pontificum, archiepiscoporum, abbatum, &c., set et doctorum armis literisque illustrium, dies natalis ... egregiaque eorum ... facinora ... breviter delineantur ...

Gruterus, Janus

Francoforti, 1614

De Episcopis Mindensibvs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64659)

Olim Episcopi certauerunt in operibus pietatis, & vincere ac
vinci in a quo habuere.

LII.

Henricus Dux Saxoniae, Canonicus Coloniensis, Ar-
chiepiscopus Bremensis, ad hanc Osnaburgensem assum-
ptus est, anno 1574. Istis postremis Preiudiciis cogitandum
illud ex Decretis Concilii relinquo. Integritas presidentium
salus est subditorum, totiusque familiae domini status & or-
do mutabit, si quod requiritur in corpore, non inuenitur in
capite.

DE EPISCOPIS MINDENSIBVS

CAPVT VIII.

CAROLVS Magnus Christianae religioni
deuotissimus, & hanc Mindensem Eccle-
siam in Saxoniae finibus hac ratione inti-
tuit. Cum ducem illius gentis Wedekin-
dum potentissimum cum suo exercitu de-
uicisset, ac ad fidei Christi professionem perduxisset, peti-
tandem, diuina illustratus gratia Dux, ut sacerdotem do-
ctum ac pium, qui eum in rebus fidei plenius instrueret,
posset habere. Annuit Rex se curaturum, ut Catechismum
habeat, modo de habitatione digna, ac commoda ipsi pro-
uideat. Obtulit Dux suam ad Weseram, arcem, vtriusque ca-
pacem, & locum aedificandae Ecclesiae opportunum, vincto
concessit. Ibi igitur constructa est Ecclesia, & paulatim no-
ignobile Saxoniae oppidum Mindense subleuitum. De ciuita-
tis magnitudine, splendore, & ciuium studio, parum quod hic
dicere possumus, habemus. dolendum eam Lutheranorum
fermento implicatam. Feruat hoc nomen Minda, illi hac
occasione

occasione prouenisse, quod Meum & Tuum, quasi com-
muni duorum cohabitatio : sonat in Saxonica lingua,
Myn, dyn. Vt autem nouella hæc Ecclesia celebrior esset, ei
defensores Duces & Comites, Nobiles, Ministeriales affi-
liant, imò & prouentus locupletes, quibus aleretur, or-
dinant & instituit. Hæc Ecclesia ab initio multis ornata
est Sanctorum reliquiis, scilicet Feliciani, Fulguratis Epi-
scopi & Martyris, Theodori, Carpophori, & Abundii mar-
tyrum.

I.

S. Herimbertus vir pietate insignis, Carolo admodum
familiaris, huic nouellæ Ecclesiæ primus datus est Episco-
pus. Hic igitur ducem instituit, & baptizauit, & tantus
populum teruor religionis incessit, ut pluriui confluerent
ad baptismum. Cum autem sanctus Herimbertus suo offi-
cio grauiter annis aliquot institisset, ac plurimum fractus
de suo conredito talento fecisset, pie in Domino in die SS.
Patri & Feliciani obdormiuit. Quam diu autem huic Epi-
scopatu præfuerit, Annales non exprimunt.

II.

Haduardus vir pietate ac religione insignis, secundus
Antistes præficitur. Impositam larcinam non detrectauit,
perum in uinea Domini, ut diligens uinitor ac agricola la-
borauit, & ob hanc solam causam, ut plurimæ piorum
anima lustrorum albo adderentur, ad mortem usque sese
suspendit. Cum tales animos, Saxones in suis Præsulibus
ternerent, sub iugum Christi leue, non grauatim sese sub-
miserunt. Non enim eos tributis grauabant, non quære-
bant sua, sed eorum æternam salutem. Tandem bonus
Pontifex plenus pietatis operibus, ad Deum transit Idibus
Aprilis : quot autem præfuerit annis, non exprimitur.
Westphali olim ante conuersionem ad Christianismum,
habebant pro signo nigrum equum, inde iam conuersi,
placuit Carolo Magno, ut candidum acciperent, post-
quam de tenebris gentilium ad lucem ueritatis peruene-
runt.

hhhhh

S. Meymolphus. Diaconus & Confessor tempore Caroli Magni in hac Diœcesi vita & miraculis fulsit, & bonè quieuit.

III.

S. Theodoricus inde vir sincerus gubernacula suscepit. Hic bonus Antistes in illa turbulenta incidit tempora, quando Nortmanni per terras grassabatur, & multa vbiq; damna dedere. Occubuit igitur hic gloriosus Pontifex cum aliis quibusdam viris piis: pro Ecclesia Dei occisi sunt. Martyris autem huius, scilicet antistitis corpus, ob vulnertim deformitatem non potuit agnosci: locus autem interfectionis est in Ebbeckstorp.

IV.

Vulffarius genere Saxonico, mirabilis sed bonus Episcopus. Tum temporis non nisi religione & sanctimonia praestantes, ad Episcopales vocabantur honores. Siquidem hoc anno, vt populus in fide Christi erudiretur, singulari opus erat instantia. Quid enim in tantis periculis Dominicus grex faceret, si non pastorum fidelium excubiis defenderetur? Sauebat diabolus persequens illos, quos illi Evangelica adimebat prædicatio. Commonendi igitur ac docendi opportunè importunè erant, ne relaberentur iam hic gaudenti pastoris improbus labor requirebatur. De illo Pastore pauca sunt literis mandata. Transit autem prima lunii ad meliora, vti confidimus.

V.

Drogò anno Domini 806. præesse cepit: hoc eodem tempore initium habuit monasterium in Melebeke, Episcopus autem hic bonis operibus plenus, ipsis feris Dni Bonifacii rebus humanis excessit. quiescens in pace Christi.

VI.

Adelbertus Episcopatus mystagogus instituitur. Furant tunc tempora turbulenta, quum hostes truculentissimi vndique irruerent: quare Ecclesiasticis viris ad lachrymas & feruentes preces confugiendum erat. Quotidie ferè alii atq; alii Barbari, vt Nortmanni, Huni, Vngari, Tartari, Turca

Turcæ exurgebant. Sed quis tandem finis malorum? Deus per huiusmodi Philistæos, suos exercet, quos in cælis coronare disposuit. Moyses vir Dei maiorem fecit contra hostes stragem, suis precibus, quàm populus suis armis. Exod. 17. Fuit igitur huic fideli pastori non exiguus contra tyrannos ac hæreticos labor: qui tandem in die SS. Germani & Vedasti, ad campos emigravit elysios. Proprium, inquit S. Hilarius, esse solet Ecclesiæ, vt tunc vincat, cum læditur; tunc intelligat, cum arguitur: tunc securus sit, cum deseritur; tunc obtineat, cum superata videatur.

VII.

Bernardus inde ad clauum admouetur Præsul. Hic Christi gregi, quem ad Deum semper aspirare cohortatus est fuit Doctor & paraclætus insignis, sua mirabili pietate electis Dei annumerari meruit. Transiit hinc ad aliam vitam in die S. Magni.

VIII.

Lidarius sub Imperatore Conrado, quo tempore Monasterium in Vischbeke est fundatum. Eius præsentia anni non sunt ascripti, verum quod Ecclesiam feliciter rexerit, & in tranquillitate reliquerit, ad meliora transiens, memoratum.

IX.

Euergisus hanc gubernandam accepit Ecclesiam. Eo tempore Bruno Ottonis Magni frater, Archiepiscopus Colonienfis præfuit, qui Sanctorum corpora, Patroclii Gregorii & Esitii cum baculo Diui Petri Roma Coloniam transtulit. Euergisus hic in die S. Lucae ad meliorem lucem est translatus, qui cum augmento gloriae stationem commutauit.

X.

Helinwardus post huic adnotus est. Hic cum de prioris Ecclesiæ dedicatione, ob varias rerum mutationes dubitaretur, in præsentia aliorum vicinorum Episcoporum, eam denuò consecrauit, & inde anno Domini 958. præsulatus sui anno 6. moritur.

hhhh 2

XI.

Landwardus successor legitimus fuit. Hic inter suos antecessores Regalia, ut vocant, primus de manu Ottonis Imperatoris I. suscepit. Cœpit tum ea res apud Imperatorem, ut darent inuestituram Episcopis, & Regalia, frequentari. Huic Imperatoris auctoritati Romani Pontifices resistebant, quæ causa non mediocri in Ecclesia peperit scandala. Sub hoc Episcopo initium habuit Monasterium Walfordense. Venerabilis autem Episcopus vitam hanc momentaneam in die SS. Cosmæ & Damiani feliciter absoluit.

XII.

Milo sub Ottone III. gubernator Ecclesiæ anno Christi 992 assumitur. Hic ex quodam Castro Wedeborg constructi fecit Monasterium monachorum, quod tamen postea vertit in Virginum S. Benedicti Collegium. Ipse inde dioceseos suæ optimè ad ordinato statu, ex hoc seculo nequam, migravit, qui vita & doctrina benè præfuit.

S. Terwigis virgo sanctimonialis sub eo floruit, quæ Virginum Collegium instituit.

XIII. XIV.

Hic duorum Episcoporum nomina in archetypo desiderantur.

XV.

Sigebertus ad regimen ordinariè est euectus: hic Ecclesiam Diui Martini Minda erigi curavit.

His temporibus floruit ille sanctus Beruardus, Episcopus Hildesheimensis. Hic ut verus Doctor, eam Ecclesiam multis annis fideliter pavit, & piè mortuus est, qui post mortem multis luxit miraculis.

His quoque temporibus Liouonia, opera duorum Episcoporum, ad fidem Christi accessit: siquidem Bertoldus II. Liouoniensis Præful, opus à suo antecessore Meynardo foeliciter inchoatū, quantum potuit, cōsummatuit, & ut hæc regio Liouonia in fide Christi promoueretur, Theutonicos ibi esse milites, à sum. Pont. Celestino obtinuit: ipse autem
Bertoldus

Bertoldus pro iustitia martyr occubuit. Meynardus autem hic ab Harduico Bremensi Archiepiscopo, anno Domini millesimo centesimo octuagesimo sexto in vrbē Rigenſi, Liuoniensis, primus est constitutus Episcopus. Hic iam plenus pietatis ac dierum, exhaustis multis laboribus tum & periculis, optimo fine ad meliora transit.

Hic illius Sancti Irmerici non in meritò habetur mentio. natus ex Bauaria, & quod Bulgarios fecerit per Evangelicam doctrinam, cum aliis quibusdam pijs Presbyteris & Diaconis, Christianos, eorum dictus est Apostolus. Non solum autem Bulgariam, verum etiam adiacentes regiones Ludouici Pii Imperatoris adiutorio, verbo & exemplo ad pietatem perduxit.

S. Ida tempore Caroli Magni in Westphalia, vidua Deo deuotissima, quæ in maxima vixit abstinentia, se Apostolicam declarans viduam.

Hugo qui de Sancto Victore appellatur, in Saxonia natus & educatus fuit. Dedit operam literis Lutetia, & magnum prouectum in iis dedit. Inde apud S. Victorem constitutus est Abbas Parisiis, idque factum circa annum Domini 1130. Hic doctrina & pietatis nomine plurimum laudatur. Hic Clericorum vitia valde carpsit. Ob sua egregia opera, innotuit.

XVI.

Bruno ex Collegio Magdeburgensis Ecclesie, vir praeſtantissimus, sub Henrico III. praeſuit. Apud Mindam fundauit Monasterium in honorem S. Mauriti, translatis illò Fratribus de Collegio D. Ioannis Magdeburgensi. Sedit hic venerabilis Bruno annos 18. & post diurnam aegrotationem ipso Scholastica die obiit.

XVII.

Engelbertus vir Bauarus, Brunoni succedit, translatus Imperatoris voluntate de Ecclesia Bambergensi ad hanc. Hoc tempore penes Imperatores non solum Episcopos constituendi, verum etiam Romanos Pontifices, summa erat potestas. Sedit hic Engelbertus Praesul annis 25. men-

hhhh 3

sibus octo, & à morte in Ecclesiam S. Martini quam perfecit, sepultus est. Feruor religionis nunquam in suo permansit vigore, vnde tot sunt deformationes (vt ita dicam) tum reformationes crebrae, sic teritur vita. Sub isto Episcopo fuit Mindæ grauisimum incendium, ex quo maior Ecclesia, Imperatore Heinrico praesente, perit, quæ tamen post annos 10. reparata est.

Causa humanæ malitiæ à doctis viris multiplex assignatur, inter quas non minima est, quod parentes liberos suos non satis disciplinatè educant, verum quod permittunt eos ad placitum affluere ac indulgere delitiis. Petulantia igitur cum ex consuetudine in naturam venerit, nec erubescere, nec timere possunt: fitque ceruix eorum dura, donec paupertate, bellis, laboribus & aliis incommodis mollescat attrita. Flagella ergo sibi praparat, qui filios non castigat. Mens quippe assueta delitiis, nec exculta disciplinae sarculo, multas contrahit sordes: inueteratam rubiginem, si tentes abradere, ne summis digitis contingi patitur. Incrassatus, impinguatus est dilectus & recalcitrauit. Hæc potissimum ex D. Bernardi epistola 152. Exempla obuiam vbique sunt.

XVIII.

Reinuardus postea admouetur: habuit Competitorem Volmarum, qui Ecclesiæ pinguedine, id est, opum & honorum delitiis delectabatur, verum ipse repulsam sustinuit. Non quæsiuit verum ostium, qui volebat aliunde intrare. Sub isto Reinwardo Pontifice Ordo Carthusianorum per Diuum Brunonem, qui fuit Coloniae ortus, anno Domini 1082. inchoatur. Episcopus hic altera die D. Matthæi obiit.

XIX.

Volmarus Canonicus Hildesemensis inuasit Pontificatum & inuitis Mindensibus, ad annum quintum retinuit. Tandem miserabili & terribili morte, vt ferunt, consumptus est. Malè intrauerat, sic & malè interit. Tradunt eum nocte subitò in peccatis interemptum, ac Diuum Gregorium custodibus Ecclesiæ apparuisse, ostendisseque pallam crucentam

entam & nunciassē Pontificis necem, vt eam aliis signifi-
carent. Videant illi, qui Ecclesiastica beneficia malē allu-
munt, quiq; pessimē vlturpant. Custodi inquit Eccles. 4. pe-
deat tuam ingrediens domum Dei.

XX. XXI.

Hic iam iterum duo desiderantur nomina
Episcoporum.

XXII.

Witelo ad gubernaculum Ecclesiæ circa annum Do-
mini 1114. accessit, quo Sanctus ille Bernardus celeberrimus
Abbas, floruit. Fuit hic quidem vir pius & sanctus, qui
suis orationibus apud Deum, vt olim Moyses, Phinees, Aa-
ron, plurimum valuit. Vbi vita est pia, multum fiducia in
sanctorum Patrum suffragiis ponendum est. Migravit hic
Witelo ex hac luce ad meliorem, in die SS. Innocentium
anno salutis nostræ 1120.

XXIII.

Sigewardus aduectus ad clauum Ecclesiæ, sedit in Ca-
thedra annis 21. qui anno salutis 1144. in die Sancti Victo-
ris in Domino obdormiuit. Consecrationem suam per Le-
gatum Pontificis Calixti I L. qui tum temporis in his erat
regionibus, consecutus est. Huius tempore initium habuit
Comitatus de Marca per duos fratres, scilicet Adolphum
& Ioannem, qui ex Italia venerunt.

XXIV.

Henricus ex Abbate Monasterii S. Mauricii assumptus
est in Episcopum. Sedit annis duodecim ad initium Impe-
rii Friderici Lab obdormitione mortis sepultus est in Burf-
ueldensi Monasterio, sicut moriturus postulauerat. Sub
eo duo Cœnobia in eadem Diœcesi, in Schima & in Lew-
ca, cœpere.

XXV.

Wernerus magno ortus genere, Ecclesiæ autem huius
Præpositus, substituitur. Sedit annis 17. pridie D. Martini
ad meliora translatus, anno salutis 1160.

hhhhh 4

XXVI.

Anno, natus ex Comitibus Blanckenburg, sedit annis 14. & anno incarnati Christi 1185. pacis petiuit autorem ac salutis humanae promotorem.

XXVII.

S. Diethmarus successor legitimus fuit. Duxit hic vitam longè sanctissimam, quare quod miraculis ob virtutes clauerit, memoratur. Cum enim in die Parasceues, aquam ad potum petiisset, illa subito in vinum commutata est. Sedit autem hic Pontifex in Cathedra, in maxima rebus perturbatione, dum Otto & Philippus de Imperio digladiantur, annis 21. & pridie D. Thomae Aquinatis anno Domini 1206. in Domino feliciter obdormiuit, quo tempore Comitatus de Hoia & monasterium de Neudorp exordium habuit.

XXVIII.

Hic iam XXVIII. desideratur. sit in libro vita.

XXIX.

Conradus de familia de Depholt natus, hanc gubernandam excepit Ecclesiam. Transiit anno vigesimo primo sui Praesulatus, qui posteris suis nomen bonum reliquit. Monasterium Bischrod huius tempore fundatum est, & Frat. Praedicatorum anno Domini millesimo ducentesimo trigesimo sexto Mindæ locum obtinere. Dictu mirum, quanta celeritate duæ illæ familiae Praedicatorum & Minorum per orbem excreuerint. De Dominis de Societate lesu, qui nostra aetate coeperunt, sileo. Longum hic esset narrare, quot tota ferè Europa eius Societatis à maximis Principibus Collegia passim sint condita, Dei voluntati nemo potest resistere. Religiosorum contubernia exurgunt, haereticorum conuenticula intereunt.

XXX.

Wilhelmus admotus, sensit tempora dura, quare animi sui sententiam non valuit in hoc temporis breui spatio, sex annorum, declarare. Obiit anno Domini 1244.

XXXI.

Ioannes hanc Ecclesiam post Wilhelmum suscepit regendam.

gendam. Sub eo monasterium Vallis Benedictionis Ordinis Cisterciensis à Comite de Oldenburg, est fundatum. Completis in eo munere decem annis mortuus est Ioannes anno Domini 1252. & patribus suis aggregatus.

XXXII.

Wedekindus ex Comitibus de Hoya, per ea tempora regere cepit. Hic cum controuersiam tenuisset cum vicinis principibus, adiunctis suis ciuibus de Minda, hostes suos aggressus, prostravit eos subito & prædam ex eis non exiguam, tulit. Verùm non fuit longæ eius illius Pontificatus, anno enim octavo esse desit.

XXXIII.

Cono huic Mindensi Ecclesiæ, eum Romanum Imperium esset acephalum, præfuit. Erant tempora admodum turbulenta cum obedientia in regno nulla esset. Pontifex autem hic in suo munere non plenos annos quinq. compleuit & mortuus est anno Domini 1265.

XXXIV.

Otto eius nominis primus, de Prædicatorum Ordine. Erat ad negotia secularia non admodum assuetus, quum quæ suæ erant functionis studuisset, postea tamen causa verum docuit, & tempori & rebus sese maxime accommodauit. Ecclesiæ suæ iura egregie defendit. Cùm autem annis 7. sedisset, ab inquiete huius vitæ, ad immortalis tranquillitatem anno Domini 1275. peruenit.

XXXV.

Volquinus sub Rudolpho Imperatore, vir sua conspicuus virtute. Præfuit autem cum Romanum Imperium tranquilliora nactum esset tempora, quare ipse quoque commodius præesse potuit. Cùm annos octo non integros compleisset, ex hoc mundo transiit, anno salutis nostræ 1282.

XXXVI.

Conradus H. inde hanc regere cepit Ecclesiam. Iam Romani Pontifices fulmina tacere in Imperatores desierant,

hhhhh 5

& ipsis Collegiis de Præfulibus sibi providere, permittebatur: verum Pontifex Romanus Pallium, vt vocant, sibi reseruabat, vt ab eius manu hoc obtinerent. Hic Pontifex nihil gessit memorabile. Anno sui regiminis 13. Chliffi 3300. è viuis excessit.

XXXVII.

Ludolphus cognomento Roisterpe, fuit hic vir militaris, qui tamen Ecclesiastica officia non neglexit. Insurgabant in eum nonnulli hostes, quibus ipse egregie nouerat occurrere. Huius memoria apud Mindenses sacrosancta est. Anno Domini 1314. ex hac valle lachrymarum emigravit.

XXXVIII.

Godefridus Comes de Waldegge natus. Hic extruere cœpit arcem in Peteshagen, & hac occasione nominis sibi memoriam perpetuam conciliauit. Mortuus anno Domini 1324. qui de omnibus bene mereri studuit, magnum sui desiderium reliquit.

XXXIX.

Ludouicus ex Ducibus Lunenburg. præfuit, qui sua modestia, tempora meruit tranquilla. Sub eo maxima fuit Virusurgi inundatio, quæ vndique ingentia, tum in oppidis tum agris attulit damna. Cum quæ Ecclesiam annis 22. gubernasset, in suo Monasterio Walfrode emigravit: corpus solitis caremoniis ibidem tumulatur.

XL.

Gerardus de Schauwenburg natus, Ecclesiam hanc inde cœpit pascendam. Sub Episcopo hoc, fuit vndique maxima pestis, quæ tertiam ferè hominum partem absumpsit. Huiusmodi plagis, peste, fame, bellis, Deus hominum peccata castigare solitus est. Pontifex autem hic anno 7. sui Præfulatus, cum arcem Rode Ecclesie suæ adiecisset, obdormiuit, & Mindæ in maiori templo sepultus.

XLI.

Theodoricus III. cognomento Cagelmind, Ordinis Cisterciensis. homo genere illustri. Carolus Imp. IV. hunc ob ingenii industriam est admiratus, & Pontificis Romæ auctoritate

ate ad hanc promoueri curauit Ecclesiam. Carolus au-
tem ad maiorem, scilicet Magdeburgensem Archiepiscopatum
quoque prouexit: verum ipse cum videret ibi intestinas
contumacias, deserere maluit, quam illis præesse. Præfuit ta-
men illi annis 7, superiori 9. Tandem ad Patronum suum
Carolum profectus est, & in Bohemia diem clausit
extremum.

XLII.

Gerardus Comes de Schauwenburg, prædicti nepos ac
Ecclesie Minden. thesaurarius. Hic cum fratre Adol-
pho ad terram sanctam suscepit peregrinationem, qui am-
bo itinere defuncti sunt.

XLIII.

Otto II. Wettin cognomento ex Misnia, Moguntia
Ecclesie Decanus, virtutibus multis conspicuus. Hic à Min-
densibus exceptus est humanissimè, verum paulò post è
illis excessit, multis collachrimantibus, ex Episcopo factus
Deum Patronus. Sepultus est in templo F. Prædica-
torum anno Domini 1368.

*Vnaquid est? labor est, & habendi vana cupido,
Tristis ad extremum sollicitudo diem.*

XLIV.

Wedekindus de Monte cognomento, post insignem
Otronem, succedit. Hic bonus vir coactus est exigente cau-
sa Ecclesie iura defendere, qua in re se virum præstantissi-
mum in vtroque statu, & in religione & in armis egregiè de-
clarauit. Habuit quoque cum Brunsvicensi Duce controuer-
siam, cum quo congredi cogitur, & victoria cessit Pontifici.
Cum autem annis 16. optimè præfuisset, pridie S. Domini-
ci est, anno Christi 1384. cum patribus obdormiuit, tu-
mulatur in templo maioris Ecclesie. Post huius obitum
propter eligentium discordiam, Ecclesia 7. mensibus vaca-
uit.

XLV.

Otto III. de Minda originem habens, fuit Præpositus S.
Mauritii extra muros Hildesem. homo militaris. Incidit in
turbulenta tempora ac periculosa. His quoque tempori-
bus Principes Germaniæ olfacere cœperunt perfidiam

Iudæorum, quare eos multi Principes ex suis finibus expulerunt. Hac enim gens est quasi in peccata, & semper hoc agit, quod in contumeliam Christi, & subuersionem vergit Christianorum. Hic Otto præfuit Ecclesiæ annis 14. mortuus, mandatus est Mindæ terræ, in maioris templi Choro.

XLVI.

Marquardus, vir insignis de Rindeghen, per Apostolicæ sedis prouisionem, Bonificium IX. gubernaculo admotus. Fuit genere Sueuus, consilio & manu potens. Introductus est admodum honorificè, ut moris est, ad Ecclesiam anno 1398. multis stipatus equitibus. Verùm Pontificis Romani autoritate paucis diebus translatus est ad Constantiensem Ecclesiam: ita nouo opus erat consilio, pro nouo Episcopo.

XLVII.

Wilhelmus de Busche, Præpositus Ecclesiæ Mindensis ad eam gubernandam Canonicorum consensu assumptus. Quid egerit, non refertur in Annalibus. Prouisio Ecclesiarum spectabat ad Romanum Pontif. potissimum.

XLVIII.

Otto IV. ex Comitibus de Retburg, ad Ecclesiæ regimen inopinato peruenit. Fuit quidem tali Pontificatu, imò maiori dignus, verùm per ostium legitimæ electionis non intrauit, licet Roman. Pont. autoritate peruenerit. Vt cumq; ad Ecclesiam fuerit receptus, benè præfuit. Quid autem memoriale egerit, aut quanto præfuerit tempore, non exprimitur in Annalibus.

XLIX.

Willebrandus de Hailermundt, illustri familia, in religione quam profitebatur, illustrior. Fuit Abbas Corbeienfis, & à Capitulo creatus est Episcopus Mindens. Cùm iam plenè videret Ecclesiæ bona Principes vicinos iniuste ac violenter tenere, cogitauit igitur Ecclesiæ iura defendere. Egit igitur cum eis verbis amicis, ut desisterent, ac iniusta bona Ecclesiæ resignarent: cùm verò illi parum curarent, armis rem attentare visum est. Conuocauit amicos & ci-

& cum eis de subsidio deliberatum est, & alea foeliciter
 didit. Quod enim aduersarii sponte agere detrectabant,
 praacti sunt praestare. Arcem Wedekausen de manu Co-
 mitis de Lippia extorsit, inde Reinnenberg de Comitibus
 Rikeneburg, & Rodende Ioannis Bock faucibus eripuit,
 illa bona inuitis hostibus, restituit. Gloriosus igitur hic
 Pontifex Ecclesiam multis bonis exornauit & eiusdem sta-
 tum plurimum ampliavit. Durum quidem erat & non sine
 periculo militares, qui persuasionibus non cedunt, subii-
 gere. Quindiu autem praefuerit, & quando obierit, non
 potest legere. Requiescat in aeterna vita ac pace, Amen.

L.

Albertus ex Comitibus de Hoya. Fuit hic priori id est
 Wilibrando valde dissimilis: fuit ille Episcopus diligentiss.
 & plane ignauus: vivebat in diem. Rem Ecclesiasticam ni-
 hil curabat, summas delicias, ventri seruire arbitratus est.
 eandem ut iners, obiit. Habuit sui similem Imperatorem,
 quo vixit, Wenceslaum. Olim in Pontificibus sola pie-
 tas, & religio quaerebatur. Non ambiebantur Pontificatus
 contentiombus in vinea Domini, pro lucrands animabus,
 & boni agricolae, laborabant: hic nedum facultates, sed &
 ipsam ipsam expendere non dubitabant. Quid si nunc vi-
 derent, quid de nostris dicerent? Quid si viderent haereti-
 cos? Episcopi nonnulli sacrum ministerium in Ecclesia fa-
 cere pudet: ingentes sumptus in alend. inutili familia, ca-
 ribus, aliisque vanitatibus facere non erubescunt. Non
 omnibus aridet exemplum cuiusdam Pontificis Ro-
 mani: Hic cum a quibusdam interrogaretur, ubi nam essent
 venatici canes, producere iussit turbam mendico-
 rum: hi sunt ait, in quos ego meos confero panes. Certè
 D. Bernardus, si mores nostri temporis videret, meritò in
 admirationem raperetur, ut diceret: Quid sibi vult, quod
 Clerici aliud esse, aliud videri volunt? Habitu sunt Milites,
 quae stu Clerici, interim neutrum exhibent. Nam neque ut
 milites pugnant, neque ut Clerici euangelizant. Sine or-
 dine peccauerunt, sine ordine peribunt. Vereor sanè ne ad

eum veniant ordinem, ubi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat. O miserandam sponsam, talibus creditam paranympsis, qui assignata bona cultui eius, proprio retinere questui non verentur. Non amici sponsa protectores, sed amuli sunt.

LI.

Henricus Comes de Schauwenburg, uniformiter ad eam Ecclesiam electus est anno Domini 1478. & praefuit annis aliquot summa cum laude & utilitate. Fuit vir tranquillus, modestus, pacificus, integer, & qui nulli unquam molestus fuit, qui ita verus est, ut sine querela sit mortuus: ita sanè Christianum hominem vivere & mori deceat. Huiusmodi condidit testamentum, quod & religioso & maxime Ecclesiastico convenit: Corpus terra, anima Deo, bona pauperibus, & amicis commendata sumo: Quid hoc testamento religiosius?

LII.

Franciscus Dux Brunsvicensis, superiore ad aliam vitam translato, Ecclesiae gubernaculum affectus est. Praefuit non inepte Ecclesiae, si suo cervicoso capiti non nimium indulgisset: quamdiu, nondum cognovi.

LIII.

Franciscus Comes de Waldeck, cuius iam bis facta est honesta mentio, vir bonus & comis, & humanus simul ac sincerus. Qui ob insignes cum corporis tum animi doctos mirè celebratus est. Eius diligentiam in structuris videre est. Fuit autè corpore obeso & crasso. Fuit huic multum negotii cum haereticis Anabaptistis Monasterii. Verè S. Cyprianus ait de haereticis, Omnes ferè haeretici moliti sunt caput Ecclesiae deturbare, ut capite deturbato, errores suos impune possint hominibus stabilire.

LIV.

Georgius Dux Brunsvicensis, ex Praeposito Coloniensi huius Ecclesiae creatus est Pontifex. Inde quoque ad Bremensem Archiepiscopatum translatus est. Mortuo fratre ad Verdensem quoque assumptus est Episcopatum. Fuit autem

item vir egregius, siue generis nobilitatem, siue morum
 grauitatem & literarum eruditione spectes. Fuit & Catho-
 licæ fidei pacisq; obseruantissimus. In omnibus suis offi-
 ciis ad vitæ finem laudabiliter præfedit. Mortuus est anno
 Domini 1562. & Verdeni ad fratrem sepultus.

L V.

Hermannus Comes à Schauwenburg, Canonicus sum-
 mi templi Colonienf. ac eiusdem Ecclesiæ Decani Antonii,
 natus germanus, post Georgium ad Ecclesiæ regimen le-
 gitime creatus est. Episcopus autem hic vt sæliciter uiuat,
 suorum antecessorum in fide ac religione insequatur
 vestigia, oro ac precor. Vtinam nostri temporis Episcopi ac
 Sacerdotes illud Chrysostom. super Matth. 21. cap. expen-
 dent: Sicut de templo omne bonum egreditur, ita omne
 malum procedit: si enim sacerdotium integrum fuerit,
 Ecclesia floret: si autem corruptum fuerit, omnia ma-
 lities & virtus marcida erit & est. Sic cum videris ar-
 borem pallentibus foliis, intelligis, quia vitium habet in
 radice: ita cum videris populum indisciplinatum, sine du-
 bio cognoscis, quia Sacerdotium eius non est sanum. Ex-
 penderent illud Apostoli: In omnibus te ipsum præbe ex-
 emplum bonorum operum, in doctrina, in integritate,
 in grauitate. Item & illud eiusdem Apostoli: exem-
 plum esto fidelium in verbo, in conuersatio-
 ne, in charitate, in fide, in
 castitate.